

ผ้าชิ้นลาวครึ่ง กลุ่มวัฒนธรรมลาวครึ่ง

กลุ่มชนชาวลาวครึ่ง คือกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได จัดเป็นกลุ่มวัฒนธรรม ที่ใช้รากภาษาไทที่สำคัญ บรรพบุรุษของกลุ่มชนดังกล่าว มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ที่เมืองภูครึ่ง ในประเทศลาว ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในหลายจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทย โดยเฉพาะ จังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีกลุ่มชนชาวลาวครึ่ง ทั้งที่สืบเชื้อสายบรรพบุรุษมาจากหลวงพระบางและเวียงจันทน์ อพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นที่อยู่อาศัย ชาวลาวครึ่งถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่ง ในปัจจุบันที่ยังรักษารูปแบบวัฒนธรรมของกลุ่มชนของตนเองไว้ได้ค่อนข้างมาก

ชาวลาวครึ่ง มีความสามารถในการทอผ้าจาก ผ้าทอลาวครึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่สืบเชื้อสายจากลาวครึ่งมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชาวลาวครึ่งก็คือ ผ้าชิ้นมัดหมี่ต่อตีนจก ซึ่งถือกันว่าเป็นผ้าที่แสดงถึงฝีมือชั้นเลิศของช่างทอลาวครึ่ง มีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วยใช้เทคนิคการทอทั้งการจกและมัดหมี่ โดยใช้ทั้งฝ้ายและไหมเป็นองค์ประกอบ ตัวชิ้นนิยมทอด้วยเส้นไหม ใช้กรรมวิธีมัดหมี่เส้นพุ่งเป็นลวดลายด้วยการย้อมสีเดียว และใช้วิธีการแต้มสีอื่นๆ เพิ่มเติม หรือภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “แจะ” เป็นการใช้ไม้จุ่มสีมาแต้มบนเส้นหมี่ เป็นการให้ลวดลายหมี่มีสีสันเพิ่มขึ้น ถือเป็นเสน่ห์แบบดั้งเดิมอีกแบบหนึ่งของมัดหมี่ลาวครึ่ง แล้วทอสลักกับลายขิด ซึ่งจะเป็นลายเส้นตั้ง แล้วต่อด้วยตีนจก ผ้าชิ้นของชาวลาวครึ่งมักต่อตีนขึ้นด้วยฝ้ายหรือไหม ตีนขึ้นตอนบนตกแต่งด้วยการจกกลดลาย และตีนขึ้นตอนล่าง ปล่อยไว้ให้เป็นพื้นผ้าสีแดง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวลาวครึ่งจนถึงปัจจุบัน

ผ้าซิ่นตีนจกที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชาวลาวครึ่ง เช่น

- ซิ่นก่าน ใช้เทคนิคการจกหรือขีดตัวซิ่นทั้งผืน
- ซิ่นหมี่ลวด เป็นซิ่นที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่และทอต่อเนื่องโดยไม่มีเทคนิคอื่นมาคั่น ทำให้เกิดลวดลายอย่างต่อเนื่อง ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ลายหมี่สำเภา ลายหมี่ขอใหญ่ เป็นต้น

- ซิ่นหมี่ตา ใช้เทคนิคการมัดหมี่สลับกับการจกหรือขีด ทำให้เกิดลวดลายขนานกับลำตัวเป็นทางลง ลวดลายของมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ลาย หงส์ หรือลายนาค เป็นต้น

- ซิ่นหมี่น้อย เป็นซิ่นที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่เป็นลวดลายแถบเล็ก ๆ สลับด้วยฝ้าย หรือไหมพื้นสีต่างๆ

เอกลักษณ์ผ้าทอลาวครึ่ง มีการใช้สีสันทันทีให้ความรู้สึกร้อนแรง นิยมใช้สีแดงจากการย้อมด้วย ครั่งเป็นโครงสีหลัก และใช้คู่สีที่ตัดกันมาอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสมเจาะจงตัว ในการทอผ้า ทั้งด้ายเส้นยืนและด้าย เส้นพุ่ง ส่วนด้ายเส้นพุ่งพิเศษ ซึ่งในการทอลวดลายจากนั้นนิยมใช้สีเหลืองเป็นโครงสีหลัก สีอื่นที่เป็น องค์ประกอบ เช่น สีส้มหมากสุก สีขาว สีดำ สีเขียว ผ้าหนึ่งผืนมักนิยมใช้สีเพียง 5 สี ส่วนลวดลายบนผืนผ้า ของชาวลาวครึ่งส่วนใหญ่จะมาจากสิ่งของใกล้ตัวที่ใช้ในชีวิตหรือวัฒนธรรมความเชื่อ เช่น ลายนาค ลายม้า ลายขอ ลายดอกแก้ว ลายเอี้ย เป็นต้น

